

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

مروری بر تجارت کالایی ایران طی نیمه نخست سال ۱۳۹۸

براساس آمارهای گمرک ایران، طی ۶ ماه نخست سال ۱۳۹۸ حدود ۲۱ میلیارد دلار صادرات کالایی بدون نفت خام و ۲۱,۲ میلیارد دلار واردات کالا در کشور انجام شده است. به لحاظ ارزشی، واردات و صادرات کالایی کشور نسبت به مدت مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش به ترتیب ۶ درصدی و ۱۱ درصدی همراه بوده‌اند. این در حالی است که به لحاظ وزنی هر کدام به ترتیب رشد ۰,۴۱ درصد و ۲۲,۵ درصد را تجربه کرده‌اند. مقایسه مقاصد صادراتی ایران طی نیمه نخست سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ نشان می‌دهد که هند از فهرست ۵ مقصد عمده صادراتی کشور خارج شده و جایگاه ترکیه بهبود یافته است. در این مطلب به طور خلاصه، آمارهای مقدماتی گمرک از تجارت کالایی ایران طی نیمه نخست سال ۱۳۹۸ مورد بررسی قرار می‌گیرد.

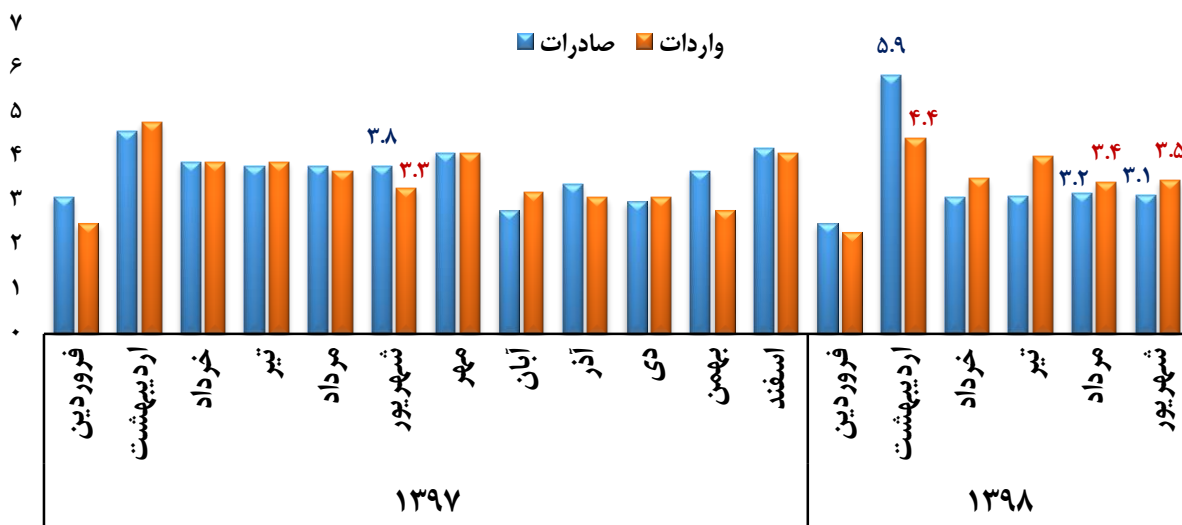
تهیه شده توسط فروغ‌گویی امیرکلیاسر

آبان‌ماه ۱۳۹۸

- ❖ براساس آمارهای گمرک ایران، طی نیمه نخست سال ۱۳۹۸ حدود ۲۱ میلیارد دلار (به وزن ۷۰ میلیون تن) صادرات کالا بدون احتساب نفت خام و حدود ۲۱,۲ میلیارد دلار (به وزن ۱۶,۶ میلیون تن) واردات کالا صورت گرفته است. ارزش صادرات و واردات کشور طی این مدت در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، به ترتیب با افت ارزشی ۱۱ درصد و ۶ درصد همراه بوده است. این درحالی است که به لحاظ وزنی، صادرات کشور رشد ۲۳ درصدی و واردات کشور رشد ۰,۴ درصدی را تجربه کرده است.
- ❖ تراز تجاری کالایی بدون نفت خام کشور نیز طی این مدت با کسری ۲۷۳ هزار دلاری همراه بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته یک هزار و ۲۳۳ دلار کاهش یافته است.
- ❖ متوسط قیمت اقلام صادراتی کشور طی ۶ ماه نخست سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۲۹۹ دلار بر هر تن بوده که نسبت به نیمه نخست سال ۱۳۹۷، افت نسبتاً قابل توجه ۲۷ درصدی را تجربه کرده که احتمال می‌رود بخشی از این افت ناشی از بیش‌برآورد قیمت‌های پایه صادراتی در نیمه نخست سال ۱۳۹۷ و بخشی از آن به علت کاهش قیمت‌های جهانی باشد. در هر حال میانگین قیمت صادرات در این بازه، کمترین رقم طی ده سال گذشته است. متوسط قیمت اقلام وارداتی کشور طی این مدت نیز یک هزار و ۲۸۱ دلار بر هر تن بوده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته افت حدود ۶ درصدی داشته است.
- ❖ نمودار ۱، روند ارزش صادرات و واردات ماهانه کشور طی فروردین ۱۳۹۷ تا شهریور ماه ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد. براساس این نمودار، در شهریور ماه ۱۳۹۸ ارزش واردات کشور معادل ۳,۵ میلیارد دلار و ارزش صادرات نیز ۳,۱ میلیارد دلار رقم خورده است. در مقایسه با ماه قبل (مرداد) صادرات افت ارزشی ۱,۵ درصدی و واردات رشد ارزشی ۱,۵ درصدی را تجربه کرده است. نسبت به شهریور ماه سال گذشته نیز صادرات با افت ارزشی ۱۷ درصدی و واردات با رشد ارزشی ۵,۵ درصدی همراه بوده است.
- ❖ طی ۶ ماه نخست سال ۱۳۹۸، بیشترین ارزش واردات و صادرات کشور به اردیبهشت ماه و کمترین آنها نیز به فروردین ماه اختصاص داشته است.

نمودار ۱ - روند ارزشی واردات و صادرات کالا (بدون احتساب نفت خام) طی فروردین ۱۳۹۷ تا شهریور ۱۳۹۸ - میلیارد دلار

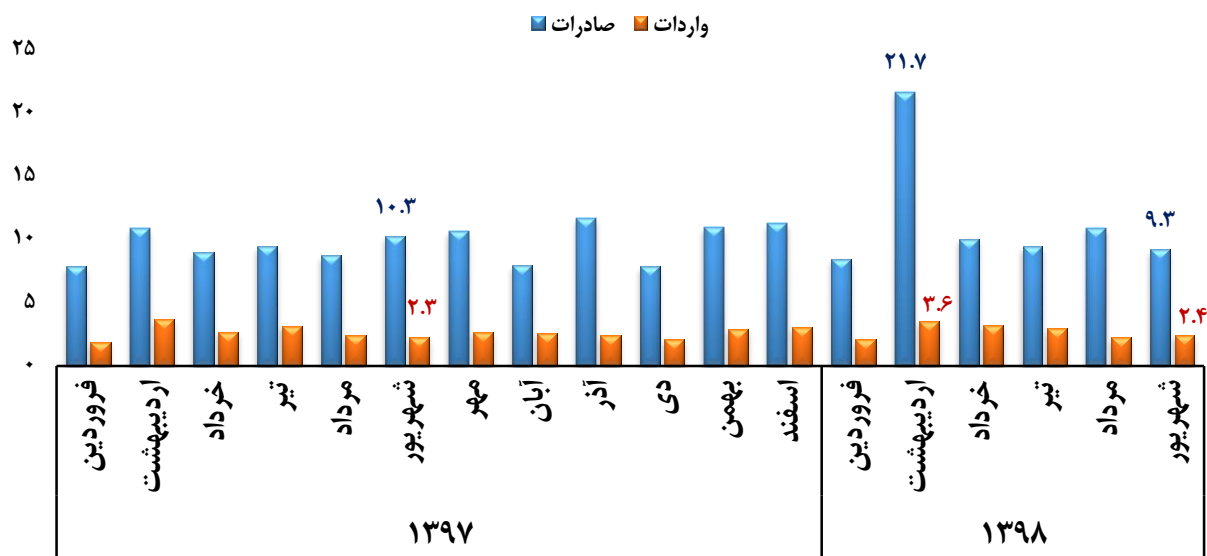
منبع: گمرک ج.ا. و محاسبات کارشناسی

❖ نمودار ۲ روند وزنی واردات و صادرات ماهانه کشور طی فروردین ماه ۱۳۹۷ تا شهریور ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد. در شهریور ماه ۱۳۹۸، صادرات کشور به لحاظ وزنی ۹,۳ میلیون تن و واردات کشور نیز ۲,۴ میلیون تن بوده است. در مقایسه با ماه گذشته (مرداد) صادرات کشور افت وزنی ۱۵ درصدی و واردات رشد وزنی ۶ درصدی را تجربه کرده است. نسبت به ماه مشابه سال گذشته نیز صادرات کشور با افت وزنی ۱۰ درصدی و واردات کشور با رشد وزنی ۶ درصدی همراه بوده است.

❖ طی ۶ ماه نخست سال ۱۳۹۸، بیشترین مقدار واردات و صادرات کشور به لحاظ وزنی به اردیبهشت ماه اختصاص داشته است.

نمودار ۲ - روند وزنی صادرات و واردات کالا (بدون احتساب نفت خام) طی فروردین ۱۳۹۷ تا شهریور ۱۳۹۸ - میلیون تن

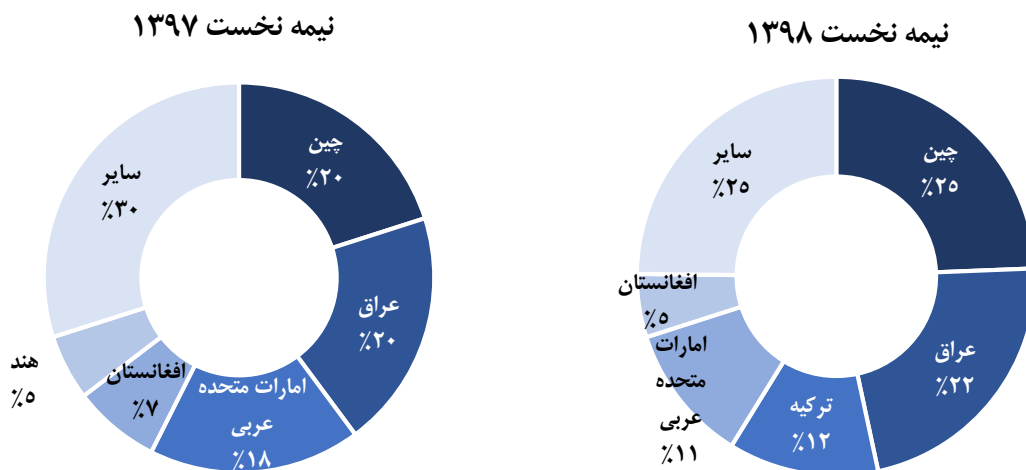
منبع: گمرک ج.ا.ا. و محاسبات کارشناسی

❖ نمودار ۳ مقاصد عمده صادراتی کشور را طی نیمه نخست سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۷ نشان می‌دهد. در نیمه نخست سال ۱۳۹۷، چین بزرگترین مقصد صادراتی با سهم ۲۰ درصد از کل صادرات کالایی غیرنفتی کشور بوده است. در نیمه نخست سال ۱۳۹۸ همچنان چین مقصد عمده صادراتی کشور بوده و سهم آن نسبت به مدت مشابه سال گذشته افزایش ۵ واحد درصدی داشته است. مقایسه مقاصد صادراتی ایران طی نیمه نخست سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ نشان می‌دهد که هند از فهرست ۵ مقصد عمده صادراتی کشور خارج شده و جایگاه ترکیه بهبود یافته است.

❖ نمودار ۴ فهرست ۵ مبدا عمده وارداتی کشور طی نیمه نخست سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد. براساس این نمودار، چین همچنان بزرگترین مبدا وارداتی کشور بوده است. در مقایسه با نیمه نخست سال قبل، کره جنوبی از فهرست مبادی عمده وارداتی کشور خارج شده و جایگاه ترکیه بهبود یافته است.

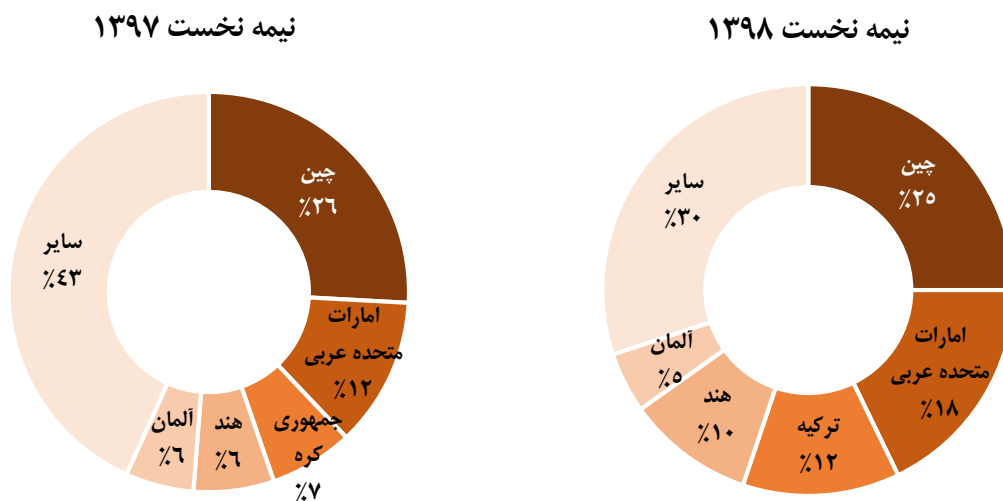

نمودار ۳- مقاصد عمده صادراتی کشور طی نیمه نخست سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

منبع: گمرک ج.ا.ا و محاسبات کارشناسی

نمودار ۴- مبادی عمده وارداتی کشور طی نیمه نخست سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

منبع: گمرک ج.ا.ا و محاسبات کارشناسی

❖ با توجه به اینکه، گمرک ایران از اردیبهشت ۱۳۹۸ تاکنون جزئیات آمارهای صادرات و واردات را منتشر نکرده، در ادامه، صرفاً به بررسی ارزش صادرات و واردات ایران و سه کشور چین، ترکیه و امارات که جز پنج کشور مهم مبدا و مقصد تجاری ایران به شمار می‌روند، طی نیمه نخست ۱۳۹۸ پرداخته می‌شود.

- ❖ طی نیمه نخست سال ۱۳۹۸، ارزش صادرات کالایی ایران به چین با افزایش ۱۰ درصدی همراه بوده و ارزش واردات کالایی آن از چین افت ۳ درصدی را تجربه کرده است. تراز تجاری ایران با این کشور با کسری همراه بوده است؛ با این حال طی نیمه نخست سال ۱۳۹۷ تا نیمه نخست ۱۳۹۸ از این کسری کاسته شده است.
- ❖ طی نیمه نخست سال ۱۳۹۸، صادرات کالایی ایران به امارات متحده عربی با افت ۴۲ درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشته همراه بوده است. در عین حال واردات کالایی ایران از این کشور رشد بیش از ۴۸ درصدی را تجربه کرده است. با توجه به اینکه در نیمه نخست سال گذشته تراز تجاری ایران با امارات متحده عربی با مازاد همراه بوده، طی نیمه نخست سال جاری کسری حدود ۱,۵ میلیارد دلاری را تجربه کرده است.
- ❖ ارزش صادرات کالایی ایران به ترکیه در نیمه نخست سال ۱۳۹۸، نسبت به مدت مشابه سال گذشته حدود ۳,۶ برابر بیشتر شده است. ارزش واردات کالایی ایران از این کشور نیز طی این مدت بیش از دو برابر افزایش یافته است. همچنین اگرچه تراز تجاری ایران با این کشور همچنان با کسری همراه بوده، اما نسبت به مدت مشابه سال گذشته کسری آن کمتر شده است.

جدول ۱- تراز تجاری کشورهای چین، ترکیه و امارات متحده عربی طی نیمه نخست سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ (میلیون دلار)

کشور	صادرات بدون نفت خام		واردات		تراز تجاری ایران با هر کشور	
	نیمه نخست ۱۳۹۸	نیمه نخست ۱۳۹۷	درصد تغییرات	نیمه نخست ۱۳۹۸	نیمه نخست ۱۳۹۷	درصد تغییرات
چین	5,106	4,633	10.2	5,304	5,459	-2.8
امارات متحده عربی	2,356	4,058	-41.9	3,780	2,551	48.2
ترکیه	2,552	707	260.9	2,618	1,106	136.7

منبع: گمرک ج.ا.ا و محاسبات کارشناسی